

**JOSEP SAURET
CLIMENT GUITART**

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Eveli Torent, el pintor que també dissenyava vinyetes

Qui era Eveli Torent?

Eveli Torent Marsans (Badalona, 1876-1940) fou un pintor i il·lustrador rellevant dins el context del modernisme català.

Al llarg de la seva trajectòria artística va conrear diversos estils i es va adaptar a les tendències estètiques del moment.

La seva obra s'inscriu plenament en el corrent modernista, especialment en la seva vessant decorativa i simbolista.

Va viure a diverses ciutats com Barcelona, París, Nova York i Eivissa, fet que evidencia una trajectòria internacional poc habitual en artistes del seu entorn. Aquest contacte amb altres centres culturals, lògicament, va influir sobre la seva producció artística.

També va formar part de lògies maçòniques, circumstància que va tenir repercussions en la seva vida personal i social, ja que, fins i tot, va arribar a ser empresonat. Aquest fet el situa dins un context ideològic complex propi de l'època.

Què són les vinyetes?

El terme vinyeta presenta diverses accepcions segons el context. En el món del còmic, designa cadascun dels requadres que formen una narració gràfica. En aquest treball, però, ens centrem en la vinyeta filatèlica.

Les vinyetes filatèliques són etiquetes semblants als segells de curs legal, però sense valor postal ja que no paguen cap servei. S'utilitzen principalment amb finalitats publicitàries, propagandístiques o de recaptació de fons.

Aquestes vinyetes es distribuïen adherides al correu ordinari i constituïen un mitjà de comunicació econòmic i eficaç. La seva producció estava regulada indirectament per normatives internacionals per evitar confusions amb els segells oficials.

Petita història de les troballes

L'estudi de les vinyetes d'Eveli Torent s'inicia arran d'una exposició del MNAC dedicada a l'artista. Durant aquesta exposició es van identificar diversos dibuixos que coincidien amb vinyetes conegudes. A l'exposició no s'esmentaven i en comentar-ho no es coneixien.

Posteriorment, l'accés al fons documental de la família va permetre ampliar la investigació, localitzar noves proves i dibuixos originals. Aquest material ha estat fonamental per establir l'autoria de diverses vinyetes.

Els dibuixos presenten una gran coherència estilística i es caracteritzen per un traç elegant i una clara influència modernista.

És destacable que molts dels dibuixos originals estan signats, mentre que les vinyetes impreses no ho estan, fet habitual en aquest tipus de producció.

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Anàlisi de les imatges

Les diferents imatges analitzades mostren el procés de creació de les vinyetes, des dels dibuixos originals fins a les versions impreses.

Imatge 1. Prova de la sèrie de vinyetes conservada al fons de l'autor. Les mides exteriors totals són 12,6 x 3,2 cm

Imatge 2. Vinyetes editades de la sèrie Art Modern. Desconeixem per quin motiu i qui les va encarregar. N'hi ha de molts colors i en diversos papers. El conjunt té 17,2 x 3,5 cm

Imatge 3. El dibuix original signat de la figura de la quarta vinyeta. La mida del dibuix fet amb tinta sobre paper i pintat amb colors després és 18 x 18 cm

Imatge 4. Dibuix original signat, amb tinta sobre paper corresponent a la tercera vinyeta

Imatge 5. Dibuix, també signat, associat a la segona vinyeta que pel fet d'estar datat ens permet datar tot el conjunt

Tot aquest conjunt de peces originals i impreses, ens permet entendre la relació entre el procés creatiu i el producte final, així com corroborar l'autoria de les vinyetes.

Voldríem destacar que tots els dibuixos estan signats, però les proves i les vinyetes no. També que als dibuixos no hi ha text, només un espai en blanc per posar-lo. Aquest fet era força freqüent en l'època ja que permetia canviar el text si s'esqueia i així utilitzar el mateix dibuix en diferents circumstàncies. Al fons artístic i documental d'Eveli Toront també hem descobert una sèrie de proves d'unes altres vinyetes publicitàries que igualment coneixíem però que no es presentaven en l'esmentada exposició.

Imatge 6. Prova procedent del fons de l'autor, amb una mida de 15,1 x 3,3 cm

Imatge 7. Vinyetes editades de la sèrie Catalonia. Hi ha de molts colors i diversos papers. Aquí en negre sobre paper crema. La mida de cada vinyeta és 2,5 x 3,2 cm i el total fan 15,3 x 3,2 cm

Contextualització històrica

El període de finals del segle XIX i principis del XX està marcat per importants transformacions socials i polítiques.

A Espanya, la pèrdua de les colònies va generar una crisi profunda. A Catalunya, aquest context es va combinar amb l'auge del catalanisme i la reivindicació de la identitat pròpia, de voler ser reconeguts com a poble, recuperar la cultura, el dret civil català i tenir una certa autonomia administrativa que s'aconseguirà parcialment amb la Mancomunitat el 1914.

El modernisme artístic esdevé una expressió d'aquesta voluntat de renovació i obertura cap a Europa. Espais com Els Quatre Gats van tenir un paper clau com a centres de trobada d'artistes i intel·lectuals.

Context publicitari

El desenvolupament de la publicitat moderna va oferir noves oportunitats als artistes.

El cartellisme i les vinyetes es van convertir en eines habituals de comunicació visual.

Molts artistes, com Eveli Torent, hi van participar activament. Aquestes pràctiques permetien combinar la creativitat artística amb una font d'ingressos econòmics. Sovint, un mateix disseny es reutilitzava en diferents formats, com ara cartells, postals i vinyetes.

Conclusions

L'estudi de les vinyetes d'Eveli Torent permet aprofundir en el coneixement de la seva obra i del context artístic en què es van desenvolupar.

Aquestes produccions, sovint considerades secundàries, tenen un gran valor historiogràfic i artístic.

La recerca realitzada en el fons de l'artista ha permès identificar noves peces i reforçar l'atribució de vinyetes considerades d'autor desconegut a l'artista.

En definitiva, les vinyetes dissenyades per Eveli Torent constitueixen un testimoni, fins ara desconegut del modernisme català i de les formes de comunicació visual de l'època.

Bibliografia

ALBADALEJO, J., Eveli Torent i Marsans. Un artista recuperat, 2009.

NATHAN, S., «Spanish Separatist Stamps», Spanish Philatelic Society Bookclub, 1976, 8.

SALA, L., Eveli Torent. Entre els Quatre Gats i la maçoneria, 2024.

SAURET, J., Les vinyetes filatèliques com a font historiogràfica i artística, 2018.

Junt amb altres fonts hemerogràfiques i documentals consultades.

Agraïments

A la família germanes Chordà-Ruiz que ens ha donat totes les facilitats per consultar el fons.

A Lluïsa Sala que ha treballat en la idea d'una forma constant i desinteressada.

Notes:

Els originals de les imatges son del fons familiar d'Eveli Torent.

La mida de les imatges no es correspon a la realitat per necessitats de maquetació.

Les vinyetes formen part de les col·leccions dels autors.